

ZSIRAY Lajos: A lövöldi karthauzi kolostor.

Műemlékvédelem 22 (1978) 21. oldal.

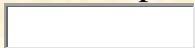
„Az 1547. évi nagyszombati országgyűlés elrendelte a kolostor megerősítését, és annak őrségét 25 lovas és 10 gyalogos katonában állapította meg. Az 1550. évben a lövöldi kolostorerődbe még 25 huszárt adtak. Veszprém első ostroma alatt (1552. május 29— június 1.) Rátkay Pál lovasságából 50 lovast, azonkívül 100 gyalogost vezényeltek Leweldre, később pedig a gyalogosok létszámát 200 főre emelték Veszprém elfoglalása után a szakértők. Miksa főherceg azonban ezt a javaslatot nem fogadta el. A kolostor megerősítése után a szerzetesek nem hagyták el a kolostort, hanem együtt éltek az őrséggel. így Péter lövöldi perjel 1550. okt. 20-án Lövőidről keltezett levelében értesíti a nádort a törökök előrenyomulásáról és a szeri monostor elfoglalásáról és törökök általi megerősítéséről. (Aiunt Tuream citra Segedinum circiter ad tria miliaria de diruto monasterio duas turras habente unam arcem construere cui nomen, est Zewr.) Nagy Balázs lövöldi kapitány 1552. aug. 8-án azt írja Bánffy Istvánnak, hogy Velisán fehérvári bég Pápa elfoglalására készül és azt izente, hogy akkor őket is meglátogatja.”

ZSIRAY Lajos: A vázsonykői végvár története. In: KREDICS László (ed.):

Tanulmányok Veszprém megye múltjából. (A Veszprém Megyei Levéltár Kiadványai 3.) Veszprém, 1984. 241. oldal

„A XVI. és XVII. században Veszprém megyét és a megye lakosságát a következő várak védték a török portyázásoktól: Veszprém, Pápa, Palota, Csesznek, Ugod, Döbrönte, Devecser és Vázsonykő. Erődített volt a leveldi vagy lövöldi karthauzi kolostor, a bakonybéli bencés apátság, majd a XVII. században a nagyjenői pálos kolostor és a somlóvásárhelyi vagy apácavásárhelyi bencés apácák kolostora is.”

Ronay Horváth Jenő: Hadtörténelmi Közlemények 1892. évfolyam (5. kötet. Budapest, 1892) 544. oldal.

haszn, de Magyarország legfontosabb kőváraként, a szentet jelle, megmaradása szerződés kötéséig bontásánál, mindíg működésben támaszték voltának.

Az országgyűlés végzése Ferdinánd által jóváhagyásra, törvényes erővel emelkedik, ekkor képet télt a kir. helytartó tanács is utasította, hogy az 1547. évi III. törv. végrehajtásáról gondoskodják, illetőleg a tervezett várak megépítéséről a jó karban tartására vonatkozó javaslatait terjessze elő. A helytartó tanács eljött lett kérésre a várak a következő 1548. év folyamán egy általános kiemelésben felsorolva mind azokat a várakat, melyek erősítésre és nagyobb számú állandó őrséget igényelnek, kitörzskedve az állammal Ferdinánd országos írásban való felvételére, mivel — úgy mond feltérjlesztésben — az ellenség a békésítés dacára teljes erővel lovas és gyalog őrséget tart a maga városokban, melyek kivétel nélkül jó karban vannak, míg ellenben a helytartóságot ezek a várak megépítésére és az őrség számának csökkentésére által lehet továbbra is megtartani Ferdinánd hatalmában.

A helytartó tanács javaslata, a Dunán innen fekvő várak és erősegek felsorolásával kezdődik, kiemelve az ezeket valamint az országos felügyelők mellé rendelendő lovas és gyalog hadoniasok létszámát az országos írásban is. Ezek szerint tehát:

Stigtervárosban Nádasy Tamás, országos felügyelő alatt	1000 lovas	400 gyalog
Kaposszentjános	—	25
Babcsanak	—	50
Lakon	—	16
Nierodan	—	12
Somogyváros	—	32
Falutavárisban	100	80
Veszprémben	150	100
Sármány	50	16
Tihanyban	24	16
Csesznekben	5	10
Wámanban	6	10
Lavellban	25	10

*) Az idézett törvényes írás szerint: «Omnibus et status regni supplicanti Majestati nos humiliter, dignetur nos factura ultra citra que Dunabina munitio sine aliquo possibilibus sumere, ut perfectiorum bastionum coarctat utrobique, utque ipsi Edicte Majestatis eius defensi esse possint. At eiusmodi data in l. et 1547. nyári gyűlésen, azaz, 1547. évi III. 1. §-ban.

Dobóvárosban	5 lovas	— gyalog
Gönczvárosban	10	20
Wittlában	8	12
Tatán	30	80
Szentmártonban	12	32
A generális kapitány mellett 1500 lovas, 3000 magyar huszárs gyalog, 500 bégyeres katonák	—	—
Győrben állandó őrség	—	300
Komáromban	—	500
Szendehelyen	—	700

Túl a Dunán fekvő és más várak, melyek pusztán Eger városában állandó őrség tartanak.

Úgyonott Báthory alatt	200 lovas	200 gyalog
Sósban	1000	500
—	—	50
Győrben	25	50
Sághon	100	50
Sáros városban	—	250
Súrnyiban	—	24

A városok védelmében, azaz:

Vértesváros	25 lovas	60 gyalog
Görbényben	25	20
Szentgyörgy városban	20	25
Prudovitzban	10	15
Kaposszentjános	100	50
Városban	50	100
Appathózon	—	30
Udalpösten	—	30
Sz. Domokosban	—	40
Csethóth Szent-Péteren	50	12
Thapalomban	50	40
Bereznán	25	—
Kaposszentjános	12	25
Gönczben	10	20
Székelyvárosban	10	30
Petrőzban	—	20
Köröspályán	100	—
Dunabán	100	100